

УДК 338.23:330.341

JEL Classification: O14, O32, F63

НАПРЯМИ ВПЛИВУ РОЗВИТКУ ПРІОРИТЕТНИХ ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗМІЦНЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

БЕРЕЗІВСЬКИЙ Ярослав

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

<https://orcid.org/0000-0001-9480-3688>

e-mail: berezivskyis@gmail.com

У статті досліджено напрями впливу розвитку пріоритетних видів економічної діяльності на зміцнення технологічної конкурентоспроможності національної економіки України. Обґрунтовано, що поряд із визначенням стратегічно важливих галузей економіки особливого значення набуває формування ефективних механізмів, інструментів та засобів державної політики, здатних забезпечити реалізацію їх потенціалу у зміцненні технологічного розвитку країни. Визначено ключові канали впливу розвитку пріоритетних галузей на зміцнення технологічної конкурентоспроможності національного господарства. До них віднесено стимулювання технологічної модернізації виробництва, формування інноваційних екосистем на основі взаємодії науки, освіти, бізнесу та держави, розвиток ланцюгів створення доданої вартості і міжгалузевої кооперації, акумуляцію інвестиційних ресурсів для реалізації технологічних проєктів, а також розвиток людського капіталу. Показано, що реалізація зазначених напрямів сприяє підвищенню технологічної складності виробництва, активізації інноваційної діяльності, інтеграції національної економіки у глобальні ланцюги створення вартості та формуванню сприятливого середовища для технологічної трансформації економіки.

Ключові слова: національне господарство, національна економіка, економічна безпека, інноваційно-технологічна конкурентоспроможність, зміцнення, державна політика, інституційне забезпечення, пріоритетні галузі, види економічної діяльності.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2026-20-29>

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Стаття надійшла до редакції / Received 07.01.2026

Прийнята до друку / Accepted 17.01.2026

Опубліковано / Published 30.04.2026

© Березівський Ярослав

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Для України проблема технологічної конкурентоспроможності загострилася з позиції стагнації економіки під час повномасштабної війни, структурних дисбалансів, значної залежності від сировинного експорту та недостатнього рівня розвитку високотехнологічних секторів. Більше того, протягом тривалого часу структура національної економіки формувалася під впливом факторів, які обмежували розвиток інноваційно орієнтованих галузей і це призвело до відносно низької частки продукції з високою доданою вартістю у зовнішній торгівлі. Водночас, все ще збереженість потужного науково-технічного потенціалу, розвинених освітніх традицій, значного людського капіталу та конкурентоспроможних виробничих сегментів створює передумови для формування нової моделі технологічного розвитку. У цьому контексті ідентифікація галузей, здатних забезпечити технологічний прорив і посилення позицій країни на світових ринках, стає ключовим завданням економічної політики та наукових досліджень.

Додаткової гостроти аналізованій проблематиці надають сучасні виклики, пов'язані з повномасштабною війною, яка суттєво трансформувала економічну систему України. Значні руйнування виробничої інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів, втрати людського капіталу та переміщення підприємств спричинили необхідність переосмислення підходів до структурної модернізації економіки. Вважаємо, що в таких реаліях формування ефективної моделі повоєнного економічного відновлення має ґрунтуватися передусім на відбудові зруйнованих виробничих потужностей, але, при тому, й на створенні нових секторів економіки, базованих на сучасних прогресивних і проривних технологіях, інноваціях та цифрових рішеннях. Відтак, визначення пріоритетних галузей економічної діяльності стає одним з ключових інструментів формування стратегії відновлення та довгострокового розвитку національної економіки України, її регіонів, територій та громад.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні, методичні та прикладні аспекти формування й реалізації інноваційно-технологічної політики, а також проблематика забезпечення технологічної конкурентоспроможності національної економіки знайшли широке відображення у наукових

працях багатьох дослідників, зокрема таких учених, як Лупак Р., Мізюк Б., Куницька-Іляш М., [1,с.70-88], Васильців Т. [2,с.15-24], Возняк Г. В., Мульська О. П. [3,с.135-144], Білик Р. С. [4,с.27-35], Герасимова І. [5,с.55-67], Гутрій Г. А., Чугрій Н. А. [6,с.330-335], Дубей Ю. В., Пилипенко Ю. І. [7,с.27-35], Дубей Ю. В. [8,с.47-52], Зайченко В. В. [9,с.60-64], Казакова Н. А., Шолом А. С., Ші Хуейлі [10,с.26-33], Кублікова Т, Кузнєцова І. [11,с.58-70], Куцерубов О. І. [12,с.18-21], Уразалієв Р. М., Васильців Т. Г. [13,с.153-158].

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Водночас, результати вивчення літературних джерел є корисними в частині розуміння того, які саме інструменти слід застосовувати і впроваджувати у тій, чи іншій ситуації для досягнення тих, чи інших результатів у сфері активізації інноваційно-технологічної діяльності.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є ідентифікація та надання характеристики напрямів впливу розвитку пріоритетних видів економічної діяльності на зміцнення технологічної конкурентоспроможності національної економіки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Попри розуміння тих видів економічної діяльності, секторів та галузей національної економіки, які забезпечують технологічну конкурентоспроможність національного господарства у коротко-, середньо- чи довгостроковій перспективі, ще в більшій мірі визначальним є становлення та зміцнення зв'язків між розвитком пріоритетних галузей та бачення тих механізмів, інструментів та засобів державної політики, реалізація яких безпосереднім чином позначається на зміцненні технологічної конкурентоспроможності національної економіки України. Логічний ланцюг / модель такого впливу можна представити з чотирьох послідовних кроків: (1) підтримка та стимулювання розвитку пріоритетних галузей → (2) масштабування і комерціалізація інновацій та прогресивних технологій → (3) зростання продуктивності виробництва → (4) посилення загальної конкурентоспроможності економіки на різних рівнях управління (мікро, мезо, макро).

Іншими словами, розвиток пріоритетних секторів економіки формує попит на технології, інновації та інвестиції, що в підсумку підвищує технологічний рівень і глобальну конкурентоспроможність країни. На рис. 1 наведемо базисні впливи розвитку пріоритетних галузей національного господарства на посилення технологічної конкурентоспроможності національної економіки України.

У системі забезпечення технологічної конкурентоспроможності національної економіки важливе значення має ідентифікація та розвиток пріоритетних галузей і видів економічної діяльності. Саме ці галузі формують основу структурної модернізації економіки, стають центрами акумулювання інноваційних ресурсів та визначають напрям трансформації виробничої структури країни.

У сучасних умовах, коли економіка України функціонує під впливом масштабних воєнних, технологічних і глобалізаційних викликів, формування пріоритетів галузевого розвитку переростає в ранг критичного, оскільки дозволяє концентрувати обмежені ресурси на тих напрямках діяльності, які забезпечують найбільший мультиплікативний ефект для технологічного оновлення економіки. З огляду на це розвиток пріоритетних галузей і видів економічної діяльності безпосередньо пов'язаний з формуванням і зміцненням технологічної конкурентоспроможності національного господарства через низку ключових каналів впливу.

Першим важливим каналом такого впливу є стимулювання технологічної модернізації виробництва. Розвиток пріоритетних галузей економіки передбачає активне впровадження новітніх технологічних рішень, модернізацію виробничих потужностей та оновлення технологічної бази підприємств. У межах цих галузей формуються передумови для широкого застосування цифрових технологій, автоматизації виробничих процесів, використання сучасного програмного забезпечення, систем управління виробництвом та логістикою. У результаті підвищується технологічна складність виробництва, зростає продуктивність праці, підприємства отримують можливість створювати продукцію з більшою часткою доданої вартості. Водночас модернізаційні процеси у пріоритетних секторах економіки поступово поширюються на суміжні галузі, формуючи ефект технологічної дифузії. Це сприяє загальному підвищенню технологічного рівня економіки та її здатності конкурувати на міжнародних ринках.

Рис. 1. Напрями впливу розвитку пріоритетних видів економічної діяльності на зміцнення технологічної конкурентоспроможності національної економіки України

Джерело: авторська розробка.

Другим каналом впливу визначимо формування інноваційних екосистем навколо пріоритетних галузей. Як свідчить міжнародний досвід, технологічний розвиток найбільш динамічно відбувається саме у тих секторах економіки, де формується тісна взаємодія між науковими установами, закладами вищої освіти, бізнесом і державними інституціями. Розвиток пріоритетних галузей стимулює активізацію науково-дослідної діяльності, збільшення інвестицій у дослідження і розробки, створення й масштабування інноваційних кластерів та технологічних парків. У межах таких екосистем відбувається інтенсивний обмін знаннями, технологіями та компетенціями, що створює сприятливе середовище для виникнення нових технологічних рішень і стартапів. У результаті підвищується інноваційна активність бізнесу, зростає здатність суб'єктів генерувати нові продукти та технології, що є ключовою передумовою зміцнення технологічної конкурентоспроможності економіки.

Третім важливим каналом впливу визначимо формування та розвиток ланцюгів створення доданої вартості. Пріоритетні галузі зазвичай розглядаються ядром виробничих кластерів та міжгалузевих коопераційних зв'язків, забезпечують інтеграцію підприємств у складні виробничі системи. У межах таких систем формуються стійкі виробничі та технологічні зв'язки між підприємствами різних галузей (від постачальників сировини і компонентів до виробників кінцевої продукції та сервісних компаній). Розвиток ланцюгів створення доданої вартості сприяє підвищенню рівня спеціалізації суб'єктів господарювання, розвитку кооперації та впровадженню інновацій у виробничі процеси. Водночас це створює передумови для інтеграції національної економіки у глобальні ланцюги доданої вартості, відкриваючи підприємствам доступ до нових технологій, міжнародних ринків та інвестиційних ресурсів. У довгостроковій перспективі це сприяє переходу економіки від сировинно-орієнтованої моделі розвитку до моделі, заснованої на створенні високотехнологічної продукції.

Четвертим каналом впливу розвитку пріоритетних галузей на технологічну конкурентоспроможність економіки потрібно вважати акумулювання інвестиційних ресурсів. Концентрація державної політики підтримки на визначених пріоритетних секторах економіки дозволяє спрямовувати фінансові ресурси на ті напрями діяльності, які мають найбільший потенціал технологічного розвитку. Йдеться і про державні інвестиції у розвиток інфраструктури, наукових досліджень і технологічних проєктів, і про стимулювання залучення приватного та іноземного капіталу. Пріоритетні галузі стають основними об'єктами інвестиційної уваги з боку міжнародних фінансових організацій, стратегічних інвесторів та венчурного капіталу. У результаті формується фінансова база для реалізації масштабних технологічних проєктів, модернізації виробництва та впровадження інновацій. За нинішньої критичної обмеженості інвестиційних ресурсів, що є характерним для економіки України в період повномасштабної війни і трансформацій, саме концентрація інвестицій у пріоритетних секторах дозволяє забезпечити найбільш ефективне використання фінансового потенціалу для технологічної модернізації національного й регіональних галузевих комплексів.

П'ятим каналом впливу визначимо розвиток людського капіталу. Формування та розвиток пріоритетних галузей економіки супроводжується зростанням попиту на висококваліфікованих фахівців, здатних працювати з сучасними технологіями, забезпечувати інноваційний розвиток підприємств. Це стимулює трансформацію системи освіти, зокрема посилення підготовки кадрів у галузях природничих наук, інженерії, інформаційних технологій та управління інноваціями. Водночас активізація високотехнологічних секторів економіки створює передумови для збереження та повернення інтелектуального потенціалу країни, зокрема шляхом формування привабливих умов праці для висококваліфікованих фахівців, дослідників та інноваційних підприємств. Наявність розвинутого людського капіталу розглядається чинником формування технологічної конкурентоспроможності економіки, оскільки саме знання, навички та креативність працівників визначають здатність підприємств генерувати нові технології та ефективно їх використовувати.

Саме тому, розвиток пріоритетних галузей і видів економічної діяльності потрібно вважати одним з провідних механізмів забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки. Через стимулювання технологічної модернізації виробництва, формування інноваційних екосистем, розвиток ланцюгів створення доданої вартості, акумуляцію інвестиційних ресурсів та розвиток людського капіталу такі галузі створюють основу для технологічної трансформації національної економіки України. В такому світлі ідентифікація пріоритетних секторів економіки повинна розглядатися як елемент структурної політики держави, але і як важливий інструмент підвищення її довгострокової конкурентоспроможності у глобальному технологічному середовищі.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

В умовах повномасштабної війни пріоритетність окремих галузей економіки визначається здатністю забезпечувати обороноздатність держави, підтримувати функціонування критичної інфраструктури та формувати економічну стійкість країни, а ключовими напрямками технологічного розвитку стають оборонно-промисловий комплекс, інформаційно-комунікаційні технології, енергетика та технології енергетичної безпеки, логістична й транспортна інфраструктура, високотехнологічний АПК. Розвиток цих секторів сприяє формуванню критично важливих технологічних компетенцій, підвищує здатність економіки адаптуватися до умов воєнного часу та забезпечує формування мультиплікативних ефектів для інших секторів господарства. Тоді як у повоєнний період стратегічні економічні пріоритети слід переспрямувати на структурну модернізацію економіки й формування нової моделі інноваційно орієнтованого розвитку, коли найбільшої значимості набувають високотехнологічне машинобудування, відновлювана енергетика, воднева економіка, інформаційні технології та цифрова економіка, біотехнології й фармацевтична промисловість, високотехнологічний агропромисловий сектор з розвинутою переробною промисловістю, сучасна будівельна індустрія та інноваційні технології відбудови. Позитивні зрушення у зазначених галузях дозволять забезпечити формування продукції з високою доданою вартістю, активізувати інноваційну діяльність, підвищити продуктивність праці та сприяти інтеграції України у глобальні ланцюги створення вартості. Стратегічне значення зазначених секторів визначається їх високим технологічним потенціалом, здатністю генерувати інновації, створювати нові робочі місця та забезпечувати довгострокове економічне зростання. При тому це ще й шлях до формування сучасної індустріальної структури економіки, посилення взаємодії між науково-дослідним сектором та виробництвом, підвищення ефективності

використання людського та інтелектуального капіталу України.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері стосуються формування та апробації методики композиційного аналізування інноваційно-технологічної конкурентоспроможності національної економіки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Lupak R., Mizyuk B., Zaychenko V., Kynytska-Iliash M., Vasylytsiv T. [Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy](#). *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2022. Vol. 8 № 1. P. 70-88.
2. Vasylytsiv T. [The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening](#). 2008. Lviv: Aral.
3. Voznyak H., Mulska O., Bil M., Radelytskyu Y. [Financial wellbeing of households in instability](#). *Investment Management and Financial Innovations*. 2023. № 19 (1). P. 135-144.
4. Білик Р. С. Особливості розвитку інноваційного середовища в Україні в умовах глобальної конкуренції. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Менеджмент інновацій»*. 2015. Вип. 4. С. 27-35.
5. Герасимова І. Сучасний стан та проблеми інноваційної активності промислових підприємств України. *Економічний простір*. 2018. № 137. С. 55-67.
6. Гугрій Г. А., Чугрій Н. А. Інтелектуальна власність як фундамент інноваційної моделі розвитку. *Економіка і суспільство*. 2017. № 11. С. 330-335.
7. Дубей Ю. В., Пилипенко Ю. І. Інноваційно-технологічна складова економічного розвитку в умовах глобалізації. *Економічний вісник*. 2019. № 4. С. 27-35.
8. Дубей Ю. В. Сучасні тенденції техніко-технологічного розвитку. *Бізнес Інформ*. 2020. № 12. С. 47-52.
9. Зайченко В. В. Методологічні аспекти дослідження технологічної конкурентоспроможності економіки країни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 26. Ч. 1. С. 60-64.
10. Казакова Н. А., Шолом А. С., Ши Хуейлі. Людський потенціал та його вплив на розвиток економіки КНР. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносин. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2022. № 16. С. 26-33.
11. Кублікова Т, Кузнецова І. Розвиток інноваційної інфраструктури як основа процесів диверсифікації економіки України. *Економічний аналіз*. 2022. Т. 32. № 1. С. 58-70.
12. Кудерубов О. І. Диверсифікація як один із шляхів підвищення ефективності діяльності підприємств у сучасних умовах. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. № 3 (25). С. 18-21
13. Уразалієв Р. М., Васильців Т. Г. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21 (2). С. 153-158.

REFERENCES:

1. Lupak, R., Mizyuk, B., Zaychenko, V., Kynytska-Iliash, M., Vasylytsiv, T. (2022). Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. Vol. 8. no. 1. pp. 70-88.
2. Vasylytsiv, T. (2008). *The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening*. Lviv: Aral.
3. Voznyak, H., Mulska, O., Bil, M., Radelytskyu, Y. (2023). Financial wellbeing of households in instability. *Investment Management and Financial Innovations*. no. 19 (1). pp. 135-144.
4. Bilyk, R. (2015). Peculiarities of the development of the innovative environment in Ukraine in conditions of global competition. *Bulletin of Dnipropetrovsk University. "Innovation Management" series*. Iss. 4. pp. 27-35.
5. Gerasimova, I. (2018). The current state and problems of innovative activity of industrial enterprises of Ukraine. *Economic space*. no. 137. pp. 55-67.
6. Hugrii, H. A., Chugrii, N. (2017). Intellectual property as the foundation of an innovative model of development. *Economy and society*. no. 11. pp. 330-335.
7. Dubey, Yu. V., Pylypenko, Yu. (2019). Innovative and technological component of economic development in the conditions of globalization. *Economic Herald*. no. 4. pp. 27-35.
8. Dubey, Yu. (2020). Modern trends of technical and technological development. *Business Inform*. no. 12. pp. 47-52.
9. Zaichenko, V. (2019). Methodological aspects of the study of the technological competitiveness of the country's economy. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*. Iss. 26. Ch. 1. pp. 60-64.
10. Kazakova, N. A., Sholom, A. S., Shi, Huaili. (2022). Human potential and its influence on the development of the economy of the People's Republic of China. *Bulletin of the KhNU named after V. N. Karazina. Sepia "International relations. Economy. Country studies. Turizm"*. no. 16. pp. 26-33.
11. Kublikova, T, Kuznetsova, I. (2022). The development of innovative infrastructure as the basis of the processes of diversification of the economy of Ukraine. *Economic analysis*. Vol. 32. no. 1. pp. 58-70.

12. Kutserubov, O. (2011). Diversification as one of the ways to improve the efficiency of enterprises in modern conditions. *Economic Herald of Donbass*. no. 3 (25). pp. 18-21.
13. Urazaliyev, R. M., Vasyltsiv, T. G. (2011). Generalization of the conceptual foundations of economic security of the enterprise. *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*. Issue 21 (2). pp. 153-158.

DIRECTIONS OF THE INFLUENCE OF THE DEVELOPMENT OF PRIORITY TYPES OF ECONOMIC ACTIVITY ON THE STRENGTHENING OF THE TECHNOLOGICAL COMPETITIVENESS OF THE NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE

BEREZIVSKYI Yaroslav

Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology named after S.Z. Gzhitskyi

The article examines the directions of influence of the development of priority types of economic activity on strengthening the technological competitiveness of the national economy of Ukraine. It is substantiated that, along with the identification of strategically important sectors of the economy, particular importance is attached to the formation of effective mechanisms, instruments, and tools of state policy capable of ensuring the realization of their potential in strengthening the country's technological development. It is shown that the logic of such influence is based on a consistent chain of interrelated processes: support for the development of priority sectors, scaling and commercialization of innovations and new technologies, growth of production productivity, and strengthening of the overall competitiveness of the economy at the micro-, meso-, and macrolevels. It is emphasized that in the conditions of military, technological, and globalization challenges, the formation of sectoral priorities allows the concentration of limited resources on those areas of economic activity that provide the greatest multiplier effect for the technological renewal of the economy. The key channels through which the development of priority sectors influences the strengthening of technological competitiveness of the national economy are identified. These include the stimulation of technological modernization of production, the formation of innovation ecosystems based on the interaction between science, education, business, and government, the development of value-added chains and intersectoral cooperation, the accumulation of investment resources for the implementation of technological projects, and the development of human capital. It is demonstrated that the implementation of these directions contributes to increasing the technological complexity of production, intensifying innovation activities, integrating the national economy into global value chains, and creating a favorable environment for the technological transformation of the economy. It is concluded that the development of priority sectors and types of economic activity serves as an important instrument of state structural policy and a key prerequisite for the long-term strengthening of the technological competitiveness of Ukraine's economy.

Keywords: national economy, economic security, innovation and technological competitiveness, strengthening, state policy, institutional support, priority sectors, types of economic activity.